

د کمونیزم اصول

فريدريش انگلس

زبان: فارسي
Ketabton.com

د کمونیزم اصول

لیکوال: فریدریش انگلس

ژباړن: فرهاد ویاړ

ایډیټر: سرمد

خپرندویه: سیند خپرندویه

وبلاگ: www.ketabtoon.blogfa.com

د کمونیزم اصول فریدریش انگلس د کمونیستی اعتقاداتو طرحه کول

لومړۍ پوښتنه: کمونیزم څه ته وایي؟

ځواب: کمونیزم د پرولتاریا طبقې د خلاصون لپاره د شرایطو د برابرولو علم گڼل کیږي. (۱)

دویمه پوښتنه: پرولتاریا څه ته وایي؟

ځواب: پرولتاریا په ټولنه کې هغې طبقې ته ویل کیږي چې د ژوندانه لگښتونه د خپل "کاري ځواک" له پلورنې څخه لاس ته راوړي، نه د کومې پانگې له گټې څخه، یعنې د دې طبقې خوشي او درد، ژوند او مرگ او آن د دې طبقې د ټولو غړو ژوند، د کار، د معاملو د غوړیدلو او غونځتیا او د پانگه اچونکو د بې لگامه سیالی له نوساناتو سره تړاو لري. (۲)

لنډه دا چې پرولتاریا (د پرولتاریا طبقه) د نن ورځې هماغه زیارکښه طبقه ده.

دریمه پوښتنه: نو په دې باور یاست چې د پرولتاریا طبقه موجوده نه وه؟

ځواب: نه. زیارکښې او نیستمې طبقې تل موجودې او آن زیارکښې طبقې همیشه تر ټولو نیستمې پاتې شوي خو داسې نیستم او دا ډول کارگران چې ژوند یې له پورتنیو څرگندونو (پرولتاریا) سره سم وي، څرنگه چې د سیالی آزادي او بې لگامې کمه وه، موجود نه وو.

څلورمه پوښتنه: پرولتاریا څرنگه منځ ته راغلې ده؟

ځواب: پرولتاریا د صنعتي انقلاب په پایله کې چې د اتلسمې پېړۍ په دویمې نیمايي کې په انگلستان کې تر سره شو او وروسته د نړۍ په نورو متمدنو هیوادونو کې تکرار شو، رامنځ ته شوه. دا لوی صنعتي انقلاب د بخار او د اوبدنې د بیلابیلو ماشینونو، میکانیکي کارځایونو او د نورو ماشینونو د اختراع له امله رامنځته شو. دغه ماشینونه چې ډیر قیمتي وو او یوازې پانگوالو پیرلی شول، د هغه وخت د تولید بڼه بیخي بدله کړه او کارگران یې د بیوزلی لور ته وکارول، ځکه دغه ماشینونو کولال شول د کارگرانو د تولید په پرتله ارزانه او ښه محصول چمتو کړي، په داسې حال کې چې کارگرانو د خپلو د اوبدنې نیمگړو ماشینونو سره ښه او ارزانه تولید نشو کولای. په دې توگه، دې ماشینونو، د صنعت چارې لویو پانگوالو ته سپارلې او د کارگرانو کوچنی پانگه (افزار - د نساجي کارگاه او نور) یې بیخي بې ارزښته کول، داسې چې پانگوالو له کمې مودې وروسته، ټول شیان په خپل لاس کې نیول او کارگرانو ته هېڅ څه نه پاتې کیدل. په دې توگه د جامو د ټوکر د برابرولو په منظور د کارخانې سیستم رامنځته شو. وروسته له دې چې د ماشینونو کارول او د کارخانې سیستم پلي شو، ډیر ژر دې سیستم د صنعت په نورو برخو؛ لکه چاپ، کوزه گری، فلزکاری او په نورو صنایعو کې هم دود وموند؛ کار نور هم د کارگرانو تر منځ ویشل کیده، په دې ډول چې یو تن کارگر چې پخوا یې یو کار په یوازې توگه کاوه، نور یې د کار یوازې یوه برخه کوله. د کار ویش دا شونتیا برابره کړه چې محصولات په چټکۍ او په ارزانه توگه تولید شي.

د کار ویش لامل شو چې د هر کارگر فعالیت یو ساده مکانیکي کار ته، چې کومه تنوع یې نلرله او په دايمي توگه تکراریده او له لاسي کار څخه ډیر ښه و، محدود پاتې شي.

په دې ډول، ټولې صنعتي برخې لکه د اوبدنې صنعت، یو په بل پسې د بخار قوې، د ماشینونو او د کارخانې د سیستم تر واکمنۍ لاندې راغلل. په ورته وخت کې دا ټولې کارخانې په ټولیزه توگه د لویو پانگوالو لاس ته ولويدې چې په نتیجه کې یې د کارگرانو د خپلواکۍ وروستی برخه هم ورڅخه سلب کیده.

د مانوفکتور تر څنګ، ورو ورو کسبونه هم د کارخانیز سیستم په اډانه کې ځای په ځای شول. په دې ډول، چې په دې برخه کې هم لویو پانگوالو د سترو کارخانو په جوړولو سره، البته چې د ډیرو لگښتونو مخه نیسي او د کار ویش په هغه کې په ښه ډول تر سره کیږي، د کسبگری استادان یې تر سخت فشار لاندې ونيول.

پایله دا چې، په ټولو متمدنو هیوادونو کې نژدې د کار ټولې برخې د کارخانې په سیستم اداره کېږي او د کار په ټولو څانگو کې لاسي صنایع او کسبګري تر فشار لاندې نیول کېږي او په دې وسیله منځنۍ طبقه او په ځانګړې توګه کوچني کسبګر، چې تر دې وخته پورې موجود و، ورځ تر بلې د دیوالي کیدو لورې ته ځي. د کارګرانو پخوانی وضعیت بیخي بدلون مومي او دوه نوې طبقې، چې ورو ورو به نورې ټولې طبقې له منځه یوسي، راپیدا شوي دي.

دغه دوه طبقې دا دي:

۱. د سترو پانګوالو طبقه چې دا وخت په ټولو متمدنو هیوادونو کې له استثنا پرته د ټولو حیاتي وسایلو او د دې حیاتي وسایلو (کارخانو او ماشینونو) د تولید د ټولو اړینو افزارو څښتن ګڼل کېږي. دغه طبقه هماغه بورژوا یا د بورژوازی طبقه ده.
۲. د هغو کسانو طبقه، چې هیڅ څه نلري او مجبوره دي د ژوند د اړتیاو د پوره کولو او د ژوندانه لپاره خپل کاري ځواک بورژوا طبقې ته وپلوري. دا هماغه د پرولتاریا طبقه یا پرولتاریا ده.

پنځمه پوښتنه: پرولتاریا د کومو شرایطو لاندې خپل کاري ځواک بورژوا طبقې ته پلوري؟

ځواب: کاري ځواک د نورو شیانو په څیر کالي شمیرل کېږي، له همدې امله بیه یې د هغه قوانینو له مخې ټاکل کېږي چې د نورو توکو لپاره کارول کېږي. د توکو بیه د سترو صنایعو یا د آزادې سیالۍ په واکمنۍ کې - څرنګه چې به وروسته وګورو - یو مفهوم لري؛ په منځني توګه تل د توکو د تولید له لګښت سره مساوي وي. د کاري ځواک بیه هم د کار د تولید له مصرف سره مساوي ده. د کاري ځواک د تولید لګښت د ژوندانه له هغې حداقل وسایلو سره مساوي وي چې د کارګرانو د کار کولو د وړتیا لپاره بس وي او د کارګرې طبقې د نابودۍ مخه ونیسي. کارګر د خپل کاري ځواک په مقابل کې په هیڅ توګه له هغې کچې، چې د پورتنې موخې - یعنی د کار د وړتیا ساتلو - لپاره بسنه کوي، ډیر څه لاس ته نه راوړي. له همدې کبله د کاري ځواک بیه (مزد) د ژوندانه له حداقل وسایلو سره چې د ژوند لپاره اړین بریښي، مساوي وي.

له هغه ځایه چې د معاملو فصلونه کله ښه او کله بد وي، کارګر هم کله کم او کله زیات مزد لاسته راوړي، خو څرنګه چې د کارخانې مالک په ښه او بدو فصلونو کې هغه څه چې په منځني ډول له خپلو توکو څخه لاسته راوړي، د هغې د تولید له لګښت څخه نه کم او نه هم زیات وي، کارګر هم په منځني توګه له دې حداقل څخه ډیر او لږ لاسته نه راوړي. په هره کچه چې د کار بیلابیلې برخې د سترو صنایعو تر واکمنۍ لاندې راځي، په هماغه کچه د مزد دا اقتصادي قانون نور هم په کلکه اجرا کېږي.

شپږمه پوښتنه: له صنعتي انقلاب مخکې کومې کارګري طبقې موجودې وې؟

ځواب: کارګري طبقو د ټولنې د پرمختګ له کچې سره په بیلابیلو شرایطو او د واکمنې طبقې د نوعیت له مخې په بیلابیلو حالاتو کې ژوند کاوه. په تیرو زمانو کې کارګران د املاکو خاوندانو د بردګانو (مریانو) په څیر وو. څرنګه چې نن (۱۸۴۷) هم دا وضعیت په ډیرو وروسته پاتو او آن د متحده ایالاتونو په سویلي برخو کې ادامه لري. (۳)

په منځنیو پېړیو کې کارګران د ځمکو د مالکانو او د خانانو ملکیت ګڼل کیدل. څرنګه چې دا وضعیت نن هم په هنګري، لهستان او روسیه (۴) کې تر سترګو کېږي. سربیره پر دې په منځنیو پېړیو او د صنعتي انقلاب تر پیل پورې په ښارونو کې کسبګر کارګران موجود وو، چې د کوچني بورژوازی لپاره به یې کار کاوه. د لاسي صنعت له رامنځته کیدو او پراختیا سره د لاسي صنایعو کارګران رامنځته شول چې د لویو پانګوالو لخوا په کار ګومارل کیدل.

اوومه پوښتنه: پرولتاریا له بردګانو سره څه توپیر لري؟

ځواب: یو برده د یو ځل او د تل لپاره پلورل کېږي خو یو پرولتر مجبور دی چې هره ورځ او هره ګړۍ ځان وپلوري. یو برده چې د ارباب ملکیت شمیرل کېږي، که چیرې ارباب یې لازم وګڼي، ژوند یې - که هر څومره له بدمرغۍ سره مل وي، تأمین شوی دی. خو یو پرولتر چې د ټولې بورژوا طبقې ملکیت ګڼلې شو او یوازې هغه وخت کولای شي خپل کار وپلوري چې څوک ورته اړتیا ولري، په هیڅ توګه تأمین شوی ژوند نلري خو دغه د ژوند تأمین د کارګرې طبقې لپاره یوازې په ټولیزه توګه موجود دی. برده د سوداګریزې سیالۍ له بهیر څخه بهر دی، په داسې حال کې چې یو پرولتر د دې سیالۍ په منځ کې دی او د دې سیالۍ ټول نوسانات احساسوي.

برده کالي شميرل کيږي؛ نه د بورژوازي ټولني يو غړی. حال دا چې يو پرولتر د بورژوازي ټولني يو غړی او فرد پيژندل کيږي. له همدې امله يو برده د پرولتر په پرتله ښه ژوند لري، خو په ورته وخت کې پرولتر له يوې پرمختللي ټولني سره تړاو لري او له همدې کبله په ټولنه کې د بردگانو په پرتله لوړ ځای لري.

يو برده که وکړای شي د مالکيت له ټولو اړيکو څخه يوازې د بردگي رابطه له منځه يوسي، آزادي لاس ته راوړي، په داسې حال کې چې د يوه پرولتر آزادي هغه مهال شونې ده چې د خصوصي مالکيت ټول ډولونه په بنسټيزه توگه له منځه ولاړ شي.

اتمه پوښتنه: د سرف او پرولتر تر منځ څه توپير دی؟ (۵)

ځواب: سرف، ارباب ته د محصول د يوې برخې په سپارلو او يا ارباب ته د يوه کار په کولو سره، د «توليدی وسيلې» يعنی د يوې ټوټې ځمکې د تصرف او کارولو حق تر لاسه کاوه. خو يو پرولتر د بل چا په توليدي وسايلو کار کوي چې د همدې کس دي او د خپل کار په مقابل کې د گټې يوه برخه لاسته راوړي. سرف د خپل کار د محصول يوه برخه نورو ته ورکوي، په داسې حال کې چې پرولتر يوازې د خپل کار د محصول يوه برخه اخلي. سرف تأمين شوی ژوند لري، حال دا چې پرولتر تأمين شوی ژوند نلري. سرف له سوداگريزې سيالي څخه ځنډې ته دی، په داسې حال کې چې پرولتر د دې سيالي په منځ کې دی.

سرف په څو طريقو آزاديدلی شي: يو دا چې ښارونو ته وتښتي او بيلابيل کسبونه پيل کړي؛ بل دا چا مالک ته د يوې برخې محصول د سپارلو پر ځای پيسې ورکړي او د آزادو رعاياو په ډله کې شامل شي او همدا ډول کولای شي له ارباب او فيوډال څخه د خپلې ځمکې اختيار واخلي او په خپله د ځمکې څښتن شي. په لنډه توگه، سرف هر کله چې د دې بيلابيلو لارو له يوه طريقه د شتمني طبقې غړی او په سوداگريز بهير کې ورگډ شي خپله آزادي لاسته راوړي، په داسې حال کې چې د پرولتر آزادي د خصوصي مالکيت، سيالي او د ټولو طبقاتي اختلافاتو له منځه تللو سره شونتيا مومي.

نهمه پوښتنه: د کسبگر او پرولتر تر منځ څه توپير دی؟ (۶)

ځواب: د کسبگر، يعنی د کسبگر کارگر او د نوي پرولتر تر منځ توپير يوازې د هغوې د کار په ظاهري اړيکو کې نه دی. کسبگر کارگر او د کارخانې کارگر دواړه خپل کاري ځواک د توليدي وسايلو پر مالک پلوري، دواړو ته مزد ورکول کيږي، خو کسبگر کارگر ته دا مزد د جنسي مزد (ډوډی) او د استاد کار سره اوسيدنې) په بڼه ورکول کيږي. خو په تيرو ښو وختونو کې د کسبگرۍ شاگرد، د شاگردۍ موده د استادۍ مقام ته د رسيدو د چمتووالي دوره گڼله او هيله يې درلوده چې د کسبگر استاد په توگه به په يوه ثابت ځای کې هستوگن شي او شايد په راتلونکې کې په خپله هم شاگردان ولري. له همدې امله يې هڅه کوله خپل فعاليت، چې هغه وخت د لاسي کار په مهارت ولاړ و، بشپړ کړي او يو ناخيزه مبلغ چې د يوې مستقلې کارخانې لپاره لازمي گڼل کيده، سپما کړي او که وخت ورسره ياري کړی وای د کسبگر استاد له لور او يا کونډې سره يې واده کاوه او د شاگردۍ د کلونو د تيريدو او د «استاد کاري» له چمتووالي وروسته، د کسبگرۍ يو ښاغلی استاد جوړيدو او څه چې يې د خپلې شاگردۍ پر مهال زغملي وو، له خپلو شاگردانو سره يې ورته چلند کاوه.

تر هغه وخته چې د استادۍ مقام ته د شاگردۍ له مقام څخه د لوړيدو شونتيا وه؛ د استاد او شاگرد تر منځ، چې دواړو پر يوه ځانگړي شي کار کاوه او پر يوه ميز يې ډوډی خوړله، طبقاتي تضاد رامنځته کيدلای نشو. د شاگرد او استاد تر منځ د پلار او زوي کومه اړيکه چې موجوده وه، استادانو ته يې له استادۍ واک سربيره يو ثانوي واک ورکاوه چې له امله يې د خپلو شاگردانو ټول ژوند تر مستقيمي اغيزې لاندی راوستو.

له بلې خوا دا اړيکې د هغو شاگردانو لپاره چې له يوه استاد سره يې کار کاوه، د هغې بند په څير وې، چې هغوې يې د نورو استادانو له شاگردانو سره نژدې کول او دا ډلگۍ يې سره جلا کولې. له هغه ځايه چې د کسبگرۍ شاگردانو ليوالتيا درلوده چې استادان شي، شته مقرراتو ته تسليم وو. له بلې خوا لازمي وه چې کسبگر ښه جنس بازار ته عرضه کړي، د شاگردانو بدلول هومره آسان کار نه و او شاگرد کولای شول چې د استاد په وړاندې د خپل وجود څرگندونه وکړي. له همدې امله د شاگردانو، چې شمير يې په لومړيو کې په هيڅ ډول له استادانو زيات نه و، ټولنيز وضعيت يې د ننني کارخانو د کارگرانو په پرتله ډير ښه و.

لسمه پوښتنه: د پرولتر او د لاسي صنايع کارگر تر منځ څه توپير دی؟

ځواب: له شپاړلسمې پېړۍ څخه تر اتلسمې پېړۍ پورې د لاسي صنايع کارگر په ټوليزه توگه په هر ځای کې د توليد د يوې وسيلې مالک و، لکه د اوبدلو کارځای، د يوې کورنۍ لپاره د تار اوبدنې ماشين او يوه ټوټه ځمکه چې د وزگار تيا په وخت کې د کارگر لخوا کرل کيده؛ په داسې حال کې چې يو پرولتر له دې شيانو څخه يو هم نلري. د لاسي صنايع کارگر اکثراً په کليو کې ژوند کاوه او د خپل ارباب يا مالک سره يې لکه د پلار او زوي اړيکه درلوده؛ په داسې حال کې چې يو پرولتر په ټوليزه توگه په لويو ښارونو کې ژوند کوي او له خپل مالک سره يوازې د پيسو اړيکه لري. د لاسي صنايع کارگر د لوی صنعت په وسيله د پلار او زوي له اړيکې څخه خلاصيري، خپل ټول مالکيت له لاسه ورکوي او په يوه پرولتر بدليري.

يوولسمه پوښتنه: د صنعتي انقلاب او په بورژوا او پرولتر باندې د ټولني د ویش لومړنی پایلې څه وې؟

ځواب: اول دا چې صنعتي توکي د ماشين د کار په وسيله په دايمي توگه ارزانه کيدل او د نړۍ په ټولو هيوادونو کې لاسي صنايع يا هغه صنايع چې بنسټ يې پر لاسي کار ولاړ و، په بشپړه توگه ويجاړه شوه. ټول نيمه وحشي هيوادونه چې له تاريخي پرمختگ څخه ليرې پاتې شوي وو او د صنعت بنسټ يې لا پر لاسي کار ولاړ و، د همدې مسئلې له امله د انزوا له گوت څخه راوويستل شول. دې هيوادونو د انگليسانو ارزانه توکي پيرل او خپل لاسي صنعت يې د نابودۍ خوا ته يووړ؛ په دې ډول د هندوستان په څير هيوادونه چې د څو زرو کلونو په ترڅ کې يې هيڅ ډول پرمختگ کړی نه و، په ډيره لږه موده کې بيخي بدل شول او آن چين نن د صنعتي انقلاب خوا ته درومي. دا لړۍ دې ته ورسیده چې کوم ماشينونه چې نن په انگلستان کې اختراع کيږي، د يو کال په ترڅ کې ميليونونه چينايان له ډوډۍ خوړلو بې برخې کوي. په دې ډول لوی صنعت د نړۍ ټول ملتونه سره نښلوي؛ ټول کوچني سيمه ايزه بازارونه په نړيوالو بازارونو اړوي او په ټولو ځايونو کې د پرمختگ او تمدن زمينه برابروي او کار يې دومره مخې ته وړی دی، هر څه چې په متمدنو هيوادونو کې تر سره شي، پر نورو ټولو هيوادونو اغيزه کوي. که چيرې اوس (۱۸۴۷) په انگلستان يا فرانسه کې کارگران آزادي لاسته راوړي، دا کار به په نورو هيوادونو کې انقلابونه رامنځته کړي چې ډير ژر يا له ځنډ سره به په نورو هيوادونو کې د کارگرانو د خلاصون لامل شي.

دويم دا چې، په هر ځای کې چې لويو صنايعو د لاسي صنعت ځای ونيو، صنعتي انقلاب لامل شو چې د بورژوازي شتمني او ځواک په بې ساري ډول پراختيا ومومي او بورژوازي د هر هيواد لومړۍ طبقه شي. پایله يې دا وه چې په هر ځای کې د دې بهير په رامنځته کيدو سره، بورژوازي سياسي واک په لاس کې واخيست، اشرافي طبقې او اصناف او همدا ډول يې د مطلقه سلطنت رژيم يې چې د دې دوو طبقو نماينده و، د نابودۍ خوا ته وليردول.

بورژوازي د سلطنتي کورنۍ او د اشرافو ځواک، د عالی طبقاتو د ټولو امتيازاتو په لغو کولو او د کرنيزه ځمکو د پلورلو په مخنيوي سره له منځه يووړ. بورژوازي د صنوفونو د ټولو امتيازاتو په له منځه وړلو د صنوفونو د استادانو ځواک له منځه يووړ او د دې دواړو پر ځای يې آزاده سيالي رامنځته کړه، يعنې داسې يو وضعيت يې په ټولنه کې جوړ کړ چې په هغه کې هر څوک په خپله خوښه د هرې صنعتي برخې د ټاکلو حق ولري او له اړينې پانگې پرته، چې نشتوالی يې د کار کولو مانع ده، بل هيڅ څه ونشي کړای د چا د رشتې د خوښولو مخه ونيسي. له دې امله، د آزادې سيالی د سيستم د پراختيا پيليدل، د دې موضوع د رسمي څرگندولو په معنی ده چې په يوې ټولني کې له دې وروسته د ټولني د غړو نه تساوي والی د هغوې د پانگې له نه تساوي والي سره تړلی دی او له دې سربيره، پانگه يو واقعي او اغيزناکه ځواک دی او ځکه پانگه لرونکي، يعنې بورژوا، د ټولني لومړۍ طبقه ده. د لويې صنايع د لومړيو پړاونو لپاره د آزادې سيالی سيستم لازم بريښي، ځکه دا يوازينی ټولنيز وضعيت دی چې لوی صنعت د هغې تر سيوري لاندې کولای شي، رامنځته شي او پرمختگ وکړي. بورژوازي د اشرافو او اصنافو د طبقې په له منځه وړلو سره د هغوی سياسي ځواک هم له منځه يووړ.

همدا چې بورژوازي په ټولنه کې د لومړۍ طبقې ځای ونيو، په سياست کې يې هم د ځان لپاره لومړی مقام اعلان کړ. بورژوازي دا کار د استازيتوب سيستم په دودولو تر سره کړ، چې بنسټ يې د قوانينو په وړاندې د مساوات او د آزادې سيالی د قانونی کيدو پر اصل ولاړ دی. دا سيستم په اروپايی هيوادونو کې د مشروطه سلطنت بڼه لري. د مشروطه سلطنت په دې ډول سيستم کې هغه کسان د انتخاباتو حق لري چې يوه اندازه پانگه ولري، يعنې يوازې بورژوازي کولای شي استازي وټاکي. د بورژوازي دا ټاکونکي يوازې خپل استازي ټاکي او دا استازي حق لري د مالياتو له ورکړې څخه ډډه وکړي، چې په دې ډول يو بورژوا حکومت واکمنوي.

دريم دا چې، صنعتي انقلاب په هر ځای کې د بورژوازي په نسبت د پرولتاريا شميره هم سبوا کړه. په هر اندازه چې بورژوازي بډايه کيده د پرولتاريا شميره هم ډيریده؛ ځکه چې پرولتاريا يوازې د پانگې په وسيلې په کار گومارل کيږي او پانگه هم هغه وخت ډيريري چې پرولتاريا په کار وگومارل شي. د دې نسبت پایله دا ده چې د کارگرانو د شميرې ډيريدل کټ مټ د پانگې له ډيريدلو سره همغږي وي.

همدا ډول صنعتي انقلاب، بورژوازي او پرولتاريا په لويو بناړونو کې، چېرې چې د لويو صنايعو بهير په ښه توگه تر سره کيږي، سره راټولوي. دا چې صنعتي انقلاب يو لوی شمير پرگنې په يوې کوچنۍ ټوټه ځمکې سره راټولوي، پرولتاريا ته د پرولتاريا ځواک ښکاره کوي. سربيره پر دې هر څومره چې صنعتي انقلاب بشپړ شي، په هماغې اندازه نوي ماشينونه چې لاسي کار په بيره له منځه وړي، اختراع کيږي او لوی صنعت په هماغه اندازه د کارگرانو مزد حداقل ته راټيټوي چې د کارگرانو وضع له زغمه وباسي. په دې ډول له يوې خوا ډيريدونکي ناخوښي او له بلې خوا د پرولتاريا د ډيريدونکي ځواک په پايله کې، د دې طبقې په وسيله ټولنيز انقلاب رامنځته کيږي.

ډولسمه پوښتنه: د صنعتي انقلاب وروستی پایلې څه وي؟

ځواب: لوی صنعت د بخار او نورو ماشينونو په جوړولو سره، هغه وسايل چې په لږ لگښت او په لنډ وخت کې د بې کچې صنعتي توليد لپاره اړين وو، جوړ کړل. آزاده سيالي چې د دې لوی صنعت ضروري نتيجه وه، د توليد له آسانتيا سره ډير ژر پېچلې بڼه ونيوله. زيات شمير پانگوالو صنعت ته مخه کړه چې په ډير لږ وخت کې د توليد کچه د مصرف له کچې زياته شوه. پايله يې دا وه چې توليد شوي محصولات خرڅ نشي او يو سوداگريز کمپنۍ رامنځته شي؛ کارخانې مجبوره شوې چې کارونه بند کړي؛ د کارخانو مالکان ديوالي شول؛ کارگران له ډوډۍ خوړلو ولويدل او ډيره لويه بدمرغي رامنځته شوه. له څه مودې وروسته اضافي محصولات وپلورل شول او کارخانو بيا په توليد پيل وکړ؛ تنخواگانې ډيرې شوې او د سوداگرۍ وضعيت ورو ورو د پخوا په پرتله ښه شو. خو دې وضعيت ډير دوام ونه موند او بيا هم د مصرف په پرتله ډير توکي (محصولات) توليد شول او د پخوا په شان يو نوی کمپنۍ (بحران) رامنځته شو. په دې ډول د دې پيرۍ (نولسمې پيرۍ - ژباړن) له پيل څخه د صنعت وضعيت تل د زياتوالي او د کمپنۍ په پراوونو کې نوسان درلود او تقريباً له هر پنځو څخه تر اوو کلونو په منځ کې (۷) يو داسې کمپنۍ چې د کارگرانو د بې ساري بدمرغي، د عمومي انقلابي خوځښتونو او د شته وضعيت لپاره د لويو خطرونو سره مل و، رامنځته کيده.

ديارلسمه پوښتنه: له دې پرله پسې رامنځته کيدونکو کمپنونو څخه څه نتيجه اخيستل کيږي؟

ځواب: اول دا چې، لوی صنعت که څه هم د خپل پرمختگ په لومړيو دورو کې آزاده سيالي رامنځته کړه، نن يې په خپله د همدې آزادې سيالي له امله وده او پرمختگ کړی دی او اوس دا آزاده سيالي او په ټوليزه توگه د افرادو په لاس د صنعتي توليد اداره، د ياد شوي صنعت لپاره د هغې ځنځير بڼه نيولې چې بنيادي مات شي او بې له شکه ماتيږي. لوی صنعت تر څو چې په اوسني ډول اداره شي يوازې کولای شي په عمومي بې نظميو سره چې هر اووه کاله وروسته تکرارېږي، خپل ځان وژغوري. دا کمپنۍ هر وار د تمدن بنسټونه گواښي او نه يوازې دا چې پرولتاريا بيوزله کوي، بلکې ډير شمير بورژوايان هم د ديوالي کيدو خوا ته ليږدوي. د دې نتيجه به دا وي چې يا خو بايد په بشپړه توگه لوی صنعت نابود شي - چې مطلقاً يو ناشونی کار دی - او يا بايد دې لوی صنعت ته يو نوی ټولنيز سازمان جوړ شي چې په اډانه کې يې صنعتي توليد د هغو کسانو په لاس کې نه وي چې يو له بل سره سيالي کوي، بلکې ټول توليد د ټولني لخوا د يوې ثابتې نقشې او د عمومي اړتياو له مخې اداره شي. (۸)

دويم دا چې، لوی صنعت او د توليد بې کچه پراختيا، چې د دغې لويې صنايع په واسطه به امکان ومومي، په ټولنه کې به داسې يو وضعيت رامنځته کړي چې په هغه کې به د ژوندانه د ټولو اړينو توکو هغه اندازه توليد شي، چې د ټولني د هر غړي د لياقت او توان ځواک بشپړ او وکړای شي په آزادانه توگه يې وکاروي. په دې ډول د لوي صنعت هماغه خاصيت چې په ننني ټولنه کې يوازې بيوزلي او سوداگريز کمپنۍ رامنځته کوي په يو بل ټولنيز سازمان کې به دا بيوزلي او نيستي زيرونکي نوسانونه له منځه يوسي. په دې ډول په څرگنده توگه دا دوه لاندینی مسئلې ثابتيږي:

۱. له همدې اوس نه وروسته د دې ټولو معايبو مسووليت د اوسني ټولنيز سازمان پر غاړه دی چې نور له ټولنيزې وضعې سره اړخ نه لگوي.

۲. د ټولو بدمرغيو د نابودولو اړين وسايل د يو نوي ټولنيز سازمان په وسيله موجود وي.

څوارلسمه پوښتنه: دا نوی ټولنيز سازمان بايد څه ډول وي؟

ځواب: دا سازمان تر ټولو لومړی د صنعت او د ټولو توليدي رشتو اداره به بشپړه توگه د هغو کسانو له لاسه وباسي چې له يوه بل سره سيالي کوي او ټولني ته يې سپاري چې د ټولو په گټه او د عمومي نقشې مطابق او د ټولني د ټولو غړو لخوا اداره شي. دا سازمان سيالي له

منځه وړي او د هغې پر ځای د ټولو گډون (مشارکت) رامنځته کوي. له هغه ځايه چې د افرادو په لاس د صنعت اداره د خصوصي مالکیت مستلزم گڼل کيږي او سيالي هم د پانگې د مالکانو لخوا د صنعت له ادارې پرته بله مانا نلري، له همدې امله خصوصي مالکیت د صنعت د انفرادي ادارې او سيالي څخه نشو جلا کولی. خصوصي مالکیت باید له منځه ولاړ شي او پر ځای يې د توليد له وسايلو څخه عمومي گټه اخیستنه او د عمومي نظر د توافق مطابق د ټولو محصولاتو ویش يا په لنډه توگه د شتمنی د شریکولو اصل رامنځته شي. که وغواړو د دې ټولنيز سازمان، چې د صنايع د پرمختگ له امله رامنځته کيږي، د شکل بشپړ بدلون په لنډه بيان کړو؛ تر ټولو لنډه ځانگړنه يې عبارت ده له: د خصوصي مالکیت الغا- له دې کبله کمونستان دا کار خپله اصلي ادعا او مهمه غوښتنه گڼي.

پنځلسمه پوښتنه: آیا له دې مخکې د خصوصي مالکیت الغا ممکنه وه؟

ځواب: نه. د هر ټولنيز سازمان بدليدل او د مالکیت د اړیکو ړنگیدل تل د توليد د نوي ځواک، چې د مالکیت له تیرو اړیکو سره يې اړخ نه لگیده د پیدایښت ضروري نتیجه وه. خصوصي مالکیت په خپله هم په همدې ډول منځته راغلی دی. ځکه چې خصوصي مالکیت تل موجود نه و، بلکې د منځنۍ پیړۍ په وروستيو کې د لاسي صنايعو د رامنځته کیدو، چې د توليد په ډگر کې نوې طريقه وه او د فیوډالي سیستم او صنفی مالکیت په اډانه کې نه ځای کیدو او په خپله د مالکیت له پخوانيو اړیکو څخه رامنځته شوی و، د مالکیت نوی ډول، يعنې خصوصي مالکیت رامنځته شو. خو د لاسي صنايعو او د لویو صنايعو د پرمختگ په لومړي پړاو کې د خصوصي مالکیت او د خصوصي مالکیت پر بنسټ ولاړ ټولنيز سازمان پرته بل هېڅ ډول مالکیت نه و. ځکه چې د توليد کچه باید دومره ډیره نشي چې د عمومي اړتیاو له بسيا پرته، یو اندازه اضافي محصول د ټولنيزې شتمنی د ډیروالي او د توليد د نوي ځواک د برابرولو او روزلو لپاره پاتې شي او لازمه ده چې یوه واکمنه طبقه د ټولني د ټولو توليدي وسايلو مالکه وي او یوه بیوزله طبقه تر فشار لاندې پاتې شي. د دې طبقو د زیریدنې څرنګوالی د توليد د پرمختگ له درجې سره تړاو لري.

منځنۍ پیړۍ، چې پر کرنيز اقتصاد ولاړه وه، مور ته يې ارباب او سرف راوستل؛ د منځنيو پیړيو وروستيو ښارونو صنفی استادکاران، کسبگر او دیاري مار رامنځته کړل؛ اولسمې پیړۍ د لاسي صنايع په زیریدو سره د لاسي صنايع (نساچي) کارگران او بالاخره نولسمې پیړۍ د کارخانو لوی مالکان او پرولتاریا رامنځته کړه. ښکاره خبره ده؛ چې تر دې وخته پورې د توليد وسايل هومره بشپړ شوي نه وو چې د ټولو لپاره په کافي اندازه توکي توليد کړي او له بلې خوا خصوصي مالکیت هم د توليدي ځواکونو لپاره د ځنځير او قفل په څیر و. خو اوس په لوی صنعت سره پانگه او د توليد ځواک په هغه اندازه ډیر شوی دی چې تر دې مخکې يې ساری نه و لیدل شوی او نن هغه وسايل شته چې ورباندې وکړای شو توليدي ځواک په لنډ وخت کې ډیر کړو. دویم دا چې دا توليدي ځواک د یو کم شمیر بورژوايانو په لاس کې متمرکز شوی دی او په ورته وخت کې هره شيبه جوپه جوپه خلک پرولتر کيږي چې ژوند يې د بورژوايانو د پانگې د ډیروالي په نسبت، ورځ تر بلې ستونزمن او خرابيږي. دریم دا چې دا لوی توليدي ځواک چې په آسانی سره د ډیریدو وړتیا لري، هومره د خصوصي مالکیت او د بورژوازي د قدرت له حدودو وتلی دی، چې هره شيبه په خپل زور او فشار سره په ټولنيز نظم کې گډوډي راوستلای شي. اوس د لومړي ځل لپاره د خصوصي مالکیت الغا نه دا چې ممکنه ده، بلکې ضروري ده.

شپاړسمه پوښتنه: آیا د خصوصي مالکیت الغا به د سوله ایزو لارو ممکنه وي؟

ځواب: ټول دا هیله لري، چې دا الغا د سوله ایزو لارو څخه تر سره شي او بی له شکه کمونستان به هغه وروستي کسان وي چې د دې لارې مخه ونيسي. کمونستان په دې بڼه پوهيږي چې په دې لړ کې ټولې هڅې نه یوازې دا چې بی فایده دي، بلکې تاوان هم لري. کمونستان په بڼه توگه دې ته پام لري چې انقلابونه د نیت او لیوالتیا له مخې نه تر سره کيږي، بلکې په هر وخت او هر ځای کې د وضعیت هغه ضروري پایله ده چې په هېڅ توگه د یو گوند د رهبري او یا د ټولو ټولنيزو طبقاتو له هوډ سره تړاو نلري. کمونستان ویني چې تقریباً په ټولو متمدنو هیوادونو کې د پرولتاریا د پرمختگ مخه په زور نیول شوې ده او په دې ډول د انقلاب لپاره د هغوی مخالفین هم په جدي توگه فعالیت کوي. که پرولتاریا په دې ډول فشار د انقلاب خوا ته وهڅول شي، مور کمونستان څرنګه چې نن د دې طبقې له گټو نه په ژبه دفاع کوو، د انقلاب په ورځ به ترې په عملي توگه دفاع وکړو.

اولسمه پوښتنه: آیا د خصوصي مالکیت له منځه وړل به په یوې ضریبې امکان ولري؟

ځواب: نه. د دې دليل په پام کې نيولو سره چې د اوسني توليدي ځواک په هغه اندازه زياتول چې د اشتراکي سيستم لپاره لازم گڼل کيږي په يوې ضربي امکان نلري؛ د پرولتاريا قريب الوقوع انقلاب به هم په ظاهره ننني ټولنيز بدلونونه په ورو ورو تر سره کړي او له دې وروسته، په هغه صورت کې کولای شي خصوصي مالکيت له منځه يوسي، چې د دې عمل لپاره په لازمه کچه د توليد وسايل برابر شوي وي.

اتلسمه پوښتنه: دغه انقلاب به د تکامل څه ډول بهير غوره کړي؟

ځواب: دا انقلاب به تر ټولو لومړی د يوه دموکراتيک حکومت سيستم او د هغې په وسيله به - په مستقيم او يا غير مستقيم ډول - د پرولتاريا واکمني رامنځته کړي. په انگلستان کې به دا واکمني چې همدا اوس د ټولني ډيره برخه يې پرولتاريا جوړوي، په مستقيم ډول وي او په فرانسې او آلمان کې به دا واکمني غير مستقيمه وي، ځکه چې د ملت ډيره برخه نه يوازې دا چې له پرولتاريا، بلکې له کوچنيو کروندگرو او منځني طبقې څخه هم جوړه شوې ده او دا ډله نن د پرولتاريا په طبقې کې د شامليدو په حال کې ده او ورځ تر بلې په ټولو سياسي گرايشاتو کې له پرولتاريا نه تابعيت کوي او له همدې امله مجبوره ده چې د پرولتاريا له اهدافو سره يوځای شي. شايد د پرولتاريا د دې غير مستقيمي واکمني پيداښت به د يوې ثانوي مبارزې په بيه چې په قطعي توگه د پرولتاريا په بري تمامه شي، پای ومومي. که د دموکراسي له رامنځته کيدو سره سم هغه مقررې چې خصوصي مالکيت تر مستقيم بريد لاندې ونيسي او د پرولتاريا ژوند تامين کړي، پلي نشي دا کار به د پرولتاريا لپاره هيڅ گټه ونلري. لکه څرنگه چې همدا اوس د شته اړيکو له ضروري نتايجو څخه جوتيري، يادې شوي بنسټيزه مقررې په دې ډول دي:

۱. د تصاعدي مالياتو په وسيله د خصوصي مالکيت محدودول؛ پر ميراث لوړه ماليه لگول، د غير مستقيم وراثت (ورور - وراره او ...) او د اجباري پورونو له منځه وړل او نور.

۲. د کرنيزو ځمکو، کارخانه لرونکو، د اورگاږي د پټليو او د بيري چلونکو له مالکانو څخه په تدريجي ډول د مالکيت د يوې برخې اخيستل د دولتي صنايع د سيالي په وسيله او يوه برخه يې د خسارت د ورکړې په مقابل کې د آسينيا (۹) په وسيله.

۳. د ياغيانو او له هيواد څخه د ټولو کډوالو د اموالو مصادره کول.

۴. په کارخانو، ملي کروندو او کارځايونو کې د پرولتاريا د کار او دندې منظمول، تر څو په دې عمل سره د کارگرانو تر منځ سيالي له منځه ولاړه شي او کارخانه لرونکي مجبوره شي کوم لوړ مزد چې دولت ټاکلی، کارگرانو ته ورکړي.

۵. د کار د اجبار په وړاندې د ټولو افرادو تساوي، تر هغه وخته چې خصوصي مالکيت په بشپړه توگه له منځه ولاړ شي. د صنعتي پوځونو جوړول په ځانگړي توگه د کرنې لپاره.

۶. د يوه ملي بانک لخوا په دولتي پانگي او د دولت په وسيله د پورونو او د پيسو د سوداگري د سيستم متمرکز کول او د ټولو بانکونو او بانک لرونکو منحلول.

۷. د کارگرانو د ډيروالي او د ملت په پانگې د ملي کارخانو، کارځايونو، د اورگاږي د پټليو او بيريو ډيروول؛ همدا ډول د کښت لپاره د شپو ځمکو برابرول او د کر ځمکو لا رغاونه، تر څو ملت خپله پانگه او کارگران زيات کړي.

۸. د ملت په لگښت په ملي موسساتو کې له هغې شيبې چې ماشومان د مور پالنې ته اړتيا ونلري؛ د ټولو ماشومانو روزنه او ښوونه.

۹. په ملي ځمکو کې د صنعت او کرنې د کارکوونکو په شمول، ټولو دولتي کارکوونکو ته د گډې هستوگنې په موخه د لويو ودانيو جوړول، داسې ودانې چې د ښاري او کليوال ژوندانه آسانتياوې ولري او هيڅ يو يې نيمگړتيا ونلري.

۱۰. د ټولو ناسمه او خرابو جوړو شويو سيمو او کورونو ويجاړول.

۱۱. د قانوني او غير قانوني ماشومانو لپاره د وراثت د مساوی حقوقو تامينول.

۱۲. د ملت په لاس کې د حمل او نقل ځواکونو متمرکزول.

ښکاره خبره ده چې دا ټولې چارې په يوځلي تر سره کيدای نشي. ولې د يوه پلي کول، بل له ځان سره راوړي. وروسته له هغې چې د خصوصي مالکيت په وړاندې لومړنی بريد تر سره شي، پرولتاريا به مجبوره وي چې هره شيبه مخې ته قدم کيږدي او ټولې پانگې، کرنه، د حمل و نقل صنعت او سوداگري د دولت په لاس کې متمرکز کړي. د دې مقرراتو موخه همدا ده او هر څومره چې د پرولتاريا د کار له کبله د هيواد توليدي ځواک زيات شي، په هماغه اندازه به دا تصميمونه ممکن شي او خپلو متمرکزو پايلو ته به پراختيا ورکړي.

هر کله چې ټوله پانگه، تولید او سوداګري د ملت په لاس کې متمرکز شې؛ خصوصي مالکیت به په خپله له منځه ولاړ شي، پيسې به بې فايده شي او تولید به په هغه کچه ډیر او خلک به هومره بدلون ومومي چې آن کیدای شي د پخوانيو ټولنو د معاشرتونو آداب هم له منځه ولاړ شي.

نولسمه پوښتنه: آیا د دې امکان شته چې دا انقلاب یوازې په یوه هیواد کې تر سره شي؟ (۱۰)

ځواب: نه، لوي صنعت د نړۍ ټول ملتونه او په ځانګړي توګه متمدن ملتونه د نړيوالو بازارونو په جوړیدو سره هومره نښلولي دي؛ چې هره پيښه چې په یو ملت کې رامنځته شي، پر بل ملت اغیزه کوي.

له بلې خوا، لویې صنایع په ټولو متمدنو هیوادونو کې ټولنیز پرمختګ تر دې کچې مساوي کړی دی، څرنګه چې په دې ټولو هیوادونو کې بورژوازي او پرولتاریا د ټولنې دوه اصلي طبقې دي او د دې دوو طبقو تر منځ مبارزه، د اوسني مهال پریکنده مبارزه ده. له دې امله کمونستي انقلاب یوازې یو ملي انقلاب نه، بلکې هغه انقلاب دی چې په ټولو متمدنو هیوادونو، یعنې لږ تر لږه په انګلستان، امریکا، فرانسې او آلمان کې به په یوه وخت تر سره شي. دا انقلاب به په دې هیوادونو کې د بشپړ صنعت، ډیر ثروت او د ډیر تولیدي ځواک له مخې یا به ګړندی او یا به ورو وي. په دې ډول دا انقلاب به په آلمان کې ډیر ورو او ستونزمن او په انګلستان کې به په چټکۍ او آسانی سره تر سره شي. دا انقلاب یو نړيوال انقلاب دی، له دې کبله په یو نړيوال ټاټوبي کې به تر سره شي.

شلمه پوښتنه: د خصوصي مالکیت د بشپړې الفا پایلې به څه وي؟

ځواب: له هغه ځايه، چې د تولید ټول ځواکونه، د حمل و نقل وسایل، راکړه ورکړه او د توکو ویش د خصوصي پانګوالو له لاسه ويستل کيږي او د عمومي نقشې مطابق، چې موجوده وسایل او د ټولنې ټولیزه اړتیاوې د هغې ایجاب کوي، د ټولنې لخوا اداره شي؛ بنایي تر ټولو لومړی هغه بدې پایلې چې په لویو صنایعو پورې تړاو لري، له منځه یووړل شي. کړکېچونه به له منځه ولاړ شي، پراخه تولید چې د اوسنۍ ټولنې لپاره یو اضافي تولید او د بدمرغيو یو اصلي لامل دی، له دې وروسته به کافي نه وي او باید نور هم پراختیا ومومي.

اضافي تولید، د دې پر ځای چې بدمرغي رامنځته کړي، د ټولني د اړتیاو د ژر رفع کولو سربیره، عمومي اړتیاوې به هم رفع کړي او نوی اړتیاوې او د دې اړتیاو د پوره کولو وسایل به رامنځته کړي. اضافي تولید د نویو پرمختګونو شرط ګڼل کيږي او یاد شوي پرمختګونه به له اضافي تولید پرته ناشوني وي. اضافي تولید به دغه پرمختګونه، پرته له دې چې د تیرو وختونو په شان د ټولنیز نظم د ګډوډولو لامل شي، رامنځته کړي. وروسته له دې چې لویه صنایع د خصوصي مالکیت له قیده آزاده شي په هغه اندازه به پراختیا ومومي، چې نننۍ صنایع به د هغې په وړاندې، لکه څرنګه چې لاسي صنایع د نننۍ صنایع په وړاندې کوچنې ښکاري، بی اهمیت وي. د صنایع دا پراختیا به د عمومي اړتیاو د پوره کولو لپاره په کافي کچه محصولات تولید کړي. په همدې ډول کرښه، چې تر دې وخت پورې د خصوصي مالکیت د فشار او د خورا کوچني ویش له امله د شویو اصلاحاتو او علمي پرمختګونو څخه نه ده برخمنه شوی، په بشپړه توګه به نوی بڼه غوره کړي او په کافي کچه به توکي د ټولنې په واک کې کيږدي. په دې ډول به ټولنه وکړای شي په کافي کچه محصولات برابر کړي. د دې لپاره چې د ویش تنظیم په داسې یو ډول تر سره شي چې د ټولو خلکو اړتیاوې پوره شي، د ټولني ویش به په متضادو طبقاتو اضافي وي. دا ویش نه یوازې چې اضافي، بلکې د نوي ټولنیز نظم سره به د تطبیقولو او زغملو وړ نه وي. د طبقاتو موجودیت د کار د ویش نتیجه ده او د کار اوسنی ویش به بالکل له منځه ولاړ شي، ځکه چې لوړې کچې ته د صنعتي او کرنیزو تولیداتو د رسولو لپاره به یوازې صنعتي او میکانیکي وسایل بسنه ونکړي.

د هغو کسانو وړتیا، چې دا وسایل کاروي هم باید په همدې نسبت پرمختللي وي. لکه څرنګه چې د اتلسمې پېړۍ کروندګر او د لاسي صنایعو کارګران وروسته له هغې چې لوی صنعت ته وکارل شول، په بشپړه توګه یې د خپل ژوند بڼه بدله کړه او نوي خلک شول. په همدې ډول «د ټولو په وسیله ټولیزه تولید» او د تولید پرمختګ، چې د هغې پایله ده په بشپړه توګه به نورو کسانو ته اړتیا ولري او دا کسان به رامنځته کړي. د ننني خلکو په څیر کسانو باندې، چې هر یو یې د تولید له یوې واحدې برخې سره تړاو لري او د دې رشتې تر اغیزې لاندې دي او د هغې په وسیله استثماريږي؛ یعنې کوم خلک چې د خپلو نورو استعدادونو په تاوان سره یوازې خپل یو طبیعي استعداد بشپړوي او یوازې یوه رشته او یا د کلي تولید له رشتې څخه یوې رشتې سره آشنایي لري، په اشتراکي ډول د تولید اداره کول به ناشوني وي. له دې ډول کسانو څخه آن همدا اوس هم نننۍ صنایع کار اخیستلی نشي. هغه صنایع چې په اشتراکي توګه او د نقشې له مخې د ټولې ټولنې لخوا اداره شي، داسې خلکو ته اړتیا لري چې شخصي استعدادونو یې له هرې خوا پرمختګ کړي وي او د تولید په

ټول سیستم پوه شي. د کار ویش چې یو کروندگر، بل موجي، دریم کارگر او څلورم د بورس د بیه لرونکو پانوی پلورنکې یا پیروونکي جوړوي او اوس له ماشینونو سره یو څه له منځه تللی دی، بالکل به له منځه ولاړ شي. پوهنه او روزنه به هغه وسیله شي چې ځوانان به وکړای شي د هغې په ملتیا په چټکۍ سره د تولید له ټول میکانیزم سره آشنا شي او هغوی ته به دا وخت ورکړي چې د ټولنې د اړتیا او یا د شخصي لیوالتیا په صورت کې په دوامداره توګه له یوې رشتې څخه بلې رشتې ته خپله دنده بدله کړي. دا پوهنه او روزنه به یو اړخیزه خصوصیات، چې د کار اوسنی ویش یې پر هر چا تېي له منځه یوسي. کومه ټولنه چې په کمونستي ډول اداره شي، خپلو ټولو وګړو ته دا توان ورکوي چې خپل ذاتي استعدادونه، چې په هرې برخې کې پرمختګ کوي، په ټولو برخو کې وکاروي او په دې کار سره به د بیلابیلو طبقو اړتیا له منځه ولاړه شي. کمونستي ټولنه له یوې خوا د طبقاتو پاتې کیدل نشي زغملی او له بلې خوا د دې ډول ټولنې رامنځته کیدل په خپله د دې طبقاتي اختلافاتو د منځه وړلو لپاره وسایل برابروي. له دې موضوع څخه دا پایله لاسته راځي چې د ښار او کلي تر منځ تضاد به هم په دې ډول له منځه ولاړ شي. یوازې د اقتصادي دلایلو له امله د بیلابیلو طبقو پر ځای د کرنې او صنعت اداره د ټولنې لخوا د کمونستي ټولنې له حتمي او ضروري شرایطو څخه ګڼل کیږي. پر کروندو باندې د بزگرانو خپرول او په لویو ښارونو کې د صنعتي کارگرانو د ډلو راغونډول، هغه څه دي چې یوازې د کرنې او صنعت پر نه پرمختیایي پړاو کې د پلي کولو وړ دي او د هر ډول راتلونکي پرمختګ مخه نیسي چې دا مخنیونه اوس په ښه توګه احساسیدی شي.

د ټولنې د ټولو وګړو ګډه همکاري په دې موخه، چې له ټول تولیدي ځواک څخه د نقشي مطابق ګټه واخیستل شي؛ د تولید پرمختګ هغې کچې ته ورسېږي چې د ټولو اړتیا پوره کړي؛ د هغه وضعیت له منځه وړل چې د یوه اړتیا د نورو کسانو په تاوان پوره شي؛ د ټولو طبقاتو او طبقاتي اختلافاتو په بشپړه توګه له منځه وړل؛ د کار د اوسني ویش له منځه وړلو او د دندو د تعویضولو له لارې په صنعتي روزنې سره د هغه ښادیو څخه د ټولو برخمن کیدل چې د ټولو په وسیله برابرېږي او د ښار او کلي د یوځای کیدو له لارې د ټولنې د ټولو وګړو د هر اړخیزه استعداد پرمختیا د خصوصي مالکیت د الغا پایلې دي.

دویشتمه پوښتنه: کمونستي ټولنیز نظم به په یوې کورنۍ څه اغیزه ولري؟

ځواب: دا نظم د دوو جنسو، یعنې د نارینه او ښځې تر منځ اړیکه په بشپړه توګه په یوې خصوصي او شخصي اړیکې بدلوي چې یوازې په دوو کسانو پورې اړه لري او ټولنه په هغه کې د هیڅ ډول لاس وهنې حق نلري. دا کار د کمونستي نظم په وسیله تر سره کیدای شي، ځکه دا هغه نظم دی چې خصوصي مالکیت له منځه وړي او ماشومان په ګډه پالي او په دې ډول به د کورودانې دوه اوسني اصله، یعنې «له سړي څخه د ښځې» تابعیت او «له مور او پلار څخه د ماشوم» تابعیت؛ چې د خصوصي مالکیت له امله رامنځته شوی دی له منځه ولاړ شي. په دې تشریح سره د ډیرو اخلاقي بدلایو ښاغلیو ځواب چې وایي په کمونستي ټولنه کې ښځه اشتراکي ده، ورکړل شوی دی. خو په حقیقت کې دا په پانګوالی ټولنه کې ده چې ټولې ښځې په ټوله معنی اشتراکي دي او دا کار د بدلمنۍ په بڼه په مکمله توګه وجود لري او بدلمنۍ په خپله د خصوصي مالکیت له امله رامنځته شوې او د هغې په الغا سره به له منځه ولاړه شي. دا ښکاره ده چې کمونستي سازمان په هیڅ توګه بدلمنۍ ته ادامه نه ورکوي، بلکې هغه به په بشپړه توګه له منځه یوسي.

دویشتمه پوښتنه: کمونستي سازمان به له موجودو ملتونو سره څنګه چلند ولري؟

ځواب: د ملتونو ملي اختلافات او جلاتوب همدا اوس د بورژوازی د پرمختیا، د سوداګرۍ د آزادۍ، نړیوالو بازارونو، د صنعتی توکو ورته والي او له هغې سره د ژوندانه په متناسبو شرایطو سره ورځ تر بلې له منځه ځي. د پرولتاریا حکومت به په دې برخه کې زیاته مرسته وکړي. لږ تر لږه د نړۍ د متمدنو هیوادونو ګډ اقدام به د پرولتاریا د آزادۍ لپاره له لومړینو شرطونو څخه وي. په هره اندازه چې د یو انسان زیښناک د بل انسان په وسیله له منځه ځي، د ملتونو زیښناک به د بل ملت په وسیله هم له منځه ولاړ شي. د یو بل په وړاندې د ملتونو دښمني به د هر ملت په منځ کې د طبقاتي تضاد په حلولو سره له منځه ولاړه شي.

دویشتمه پوښتنه: کمونستي سازمان به له موجودو مذاهبو سره څنګه چلند ولري؟

ځواب: آیا د دې پوهیدل چې د انسان د اقتصادي ژوند د اړیکو له بدلون سره، د هغې ټول اند او عقیده او په لنډه توګه وجدان هم بدلون مومي، ډیر غور ته اړتیا لري؟... کله چې پخوانی نړۍ له منځه تلله، پخوانیو مذهبونو هم د مسیحي مذهب په وړاندې ماته وخوړله. کله چې په اتلسمه پېړۍ کې د مسیح مذهب د پرمختللو افکارو تر اغیزې لاندې راغی؛ فیوډالي ټولنه د هغه وخت له انقلابي بورژوازی سره د

ژوند او مرگ په مبارزې کې ښکېله وه. د وجدان او مذهب له آزادۍ څخه موخه یوازې د وجدان په برخه کې «د آزادې سیالۍ واکمنتیا» وه. کمونستي انقلاب له پخواني مالکیت سره د اړیکو بشپړ غوځیدل دي. د حیرانتیا ځای نه دی چې دا انقلاب به په خپل پرمختیایي بهیر کې په بنسټیزه توګه خپلې اړیکې له ټولو پخوانیو عقایدو سره غوڅې کړي.

څلرویشتمه پوښتنه: د کمونستانو او سوسیالیستانو تر منځ څه فرق دی؟

ځواب: څوک چې سوسیالیستان شمیرل کړي، په دريو طبقو ویشل کړي:

لومړنۍ طبقه د فېوډالي ټولنې او د پلار شاهۍ له نژدې کړيو څخه جوړېږي چې د لویو صنایعو او نړیوالې سوداګرۍ او د دې دوو له پایلې، یعنې بورژوازی په وسیله د نابودۍ خوا ته ځي او ورځ تر بلې نابودېږي. دا طبقه د اوسنۍ ټولنې له نیمګړتیاو څخه نتیجه اخلي او په دې اند ده چې: له هغه ځایه چې فېوډالي او پلارشاهي ټولنې نیمګړتیاوې نلري باید یو ځل بیا دا ټولنه واکمنه شي.

د دې ډلې ټول وړاندیزونه، څه په مستقیم ډول او څه هم په نامستقیم ډول، پر همدې موخې ګرځي. دا مرتجع سوسیالیستان سره له دې چې له پرولتاریا سره خواخوږي ښکاره کوي او د پرولتاریا د بدمرغۍ لپاره د مکر او ښکې تویوي، په لاندینو دلایلو به تل د کمونستانو تر برید لاندې وي:

۱. هغوی د یو ناشوني کار لپاره کوښښ کوي.

۲. کوښښ کوي چې بیا د اشرافو حکومت، د صنفی استادانو او د لاسي صنایعو مالکانو او د هغې پایله، یعنی مستبد شاهي حکومت - یا فېوډالان - دولتي مامورین - پوځیان او روحانیون او یا په بل عبارت داسې یوه ټولنه واکمنه کړي چې په رښتیا هم له اوسنیو نیمګړتیاو پاکه ده خو لږ تر لږه په هماغه کچه نور عیبونه او نیمګړتیاوې لري او په هغې کې آن دا هیله چې د فشار لاندې کارګران د کمونستي سازمان لخوا خلاصون ومومي، نشته.

۳. د سوسیالیستانو دا طبقه کله چې پرولتاریا انقلابي او کمونستي شي، له بورژوازی سره د پرولتاریا په وړاندې یو ځای کړي او په دې ډول خپلې اصلي موخې څرګندوي.

د اوسنۍ ټولنې د غړو دویمه طبقه چې د دې ټولنې له ضروري عیبونو څخه په وحشت کې لویدلې ده او د دې ټولنې د پاتې کیدو په اړه اندېښمنه شوې، رامنځته کيږي. دوی کوښښ کوي چې نننۍ ټولنه وساتي او عیبونه یې له منځه یوسي او د دې کار لپاره ځینې خیریه کارونه او ځینې نور یې د رنگینو ټولنیزو اصلاحاتو وړاندیز کوي او د ټولنې د سازمان د اصلاح په پلمه، د دې ټولنې هماغه زور بنسټ ساتي. دا بورژوا سوسیالیستان هم باید تل د کمونستانو تر برید لاندې راشي، ځکه هغوی د کمونستانو دښمنانو ته خدمت کوي او له هغې ټولنې څخه ملاتړ کوي چې کمونستان یې د ړنگولو هوډ لري.

بالاخره د مشروطه غوښتونکو سوسیالیستانو دریمه طبقه رامنځته کيږي. دا ډله د کمونستانو له لارې د اتلسمې پوښتنې د یادو شویو موادو د یوې برخې غوښتونکي دي، خو عقیده نلري چې د یادو شویو موادو پلي کیدل یوازې کمونستي ټولنې ته د نننۍ ټولنې د اوښتولو وسیله ده، بلکې باور لري چې د دې موادو د همغې برخې پلي کول به د اوسنۍ ټولنې د نیمګړتیاو د له منځه وړلو او د بدمرغۍ د خپلو لپاره بس وي.

دا دموکرات سوسیالیستان په ټولیزه توګه یا هغه پرولتران دي چې لا د خپلې طبقې د خلاصون له شرایطو څخه په کافي اندازه خبر نه دي او یا د کوچنۍ پانګوالې د طبقې استازي دي او تر هغه وخته چې دموکراسي او د هغې سوسیالیستي پایلې لاسته نه وي راغلي په ډیري مسایلو کې د کمونستانو هم باوره دي. له دې کبله، کمونستان کله چې هم پر یو کار باندې لاس پورې کوي له دې دموکراتو سوسیالیستانو سره باید مرسته وکړي او په داسې حالاتو کې اصولاً تر څو چې بورژوازی ته یې د خدمت ملانه وي ترلي او پر کمونستانو یې برید نه وي کړی، کمونستان باید له هغوی سره تر وښه کله سیاست غوره کړي. ښکاره ده چې دا مرسته او مشارکت به د هغوی تر منځ اختلافات له منځه یوسي.

پنځه ویشتمه پوښتنه: زموږ د عصر له سیاسي ګوندونو سره به کمونستان څه ډول اړیکې ولري؟

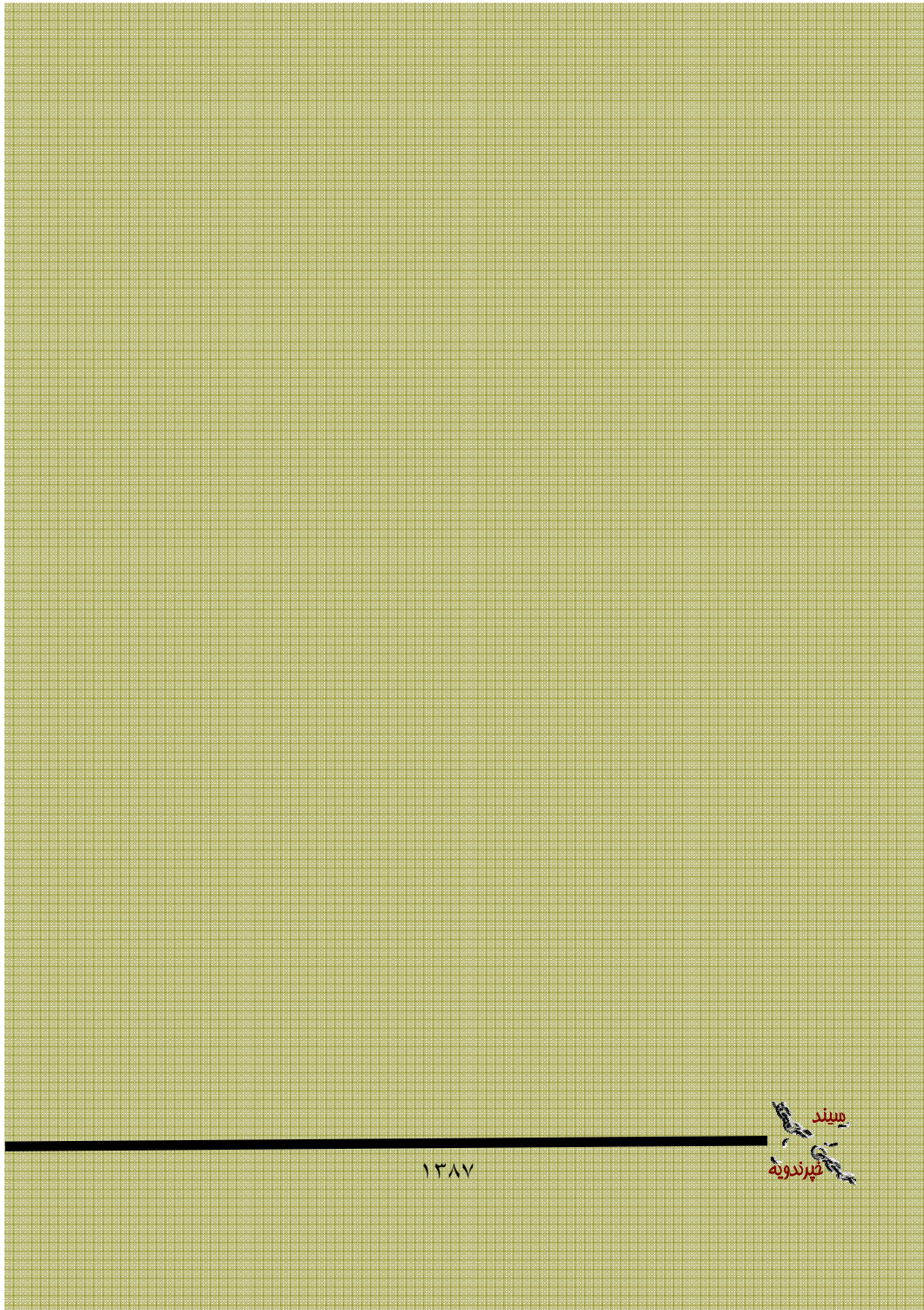
ځواب: دا اړیکې په بیلابیلو هیوادونو کې بیلابیل ډولونه لري. په انګلستان، فرانسې او بلژیک کې چې بورژوازي حکومت کوي، کمونستان یوازې بیلابیلو دموکراتو ګوندونو سره شریکې ګټې لري او حقیقت دا دی څومره چې دموکراتان په سوسیالیستي مقرراتو کې چې په خپله د هغې معرف دي؛ د کمونستانو هدف ته نژدې شي - یعنې په هره اندازه چې د پرولتاریا له ګټو څخه په ښکاره او پریکنده

ډول دفاع وکړي او په هره اندازه چې پر پرولتاریا ډډه وکړي دا مشترکې گټې به لا زیاتې شي. د ساري په توگه په انگلستان کې د چارتيستانو ډله چې له کارگرانو جوړه شوې ده له کوچني پانگوالو او یا له دې رادیکالو څخه ډیره زیاته کمونیستانو ته نژدې ده. په امریکا کې چې د دموکراسۍ اساسي قانون پلي شوی دی کمونیستان له هغه گوند سره چې دا اساسي قانون د بورژوازی پر ضد وکاروي او له هغې څخه د پرولتاریا په گټه کار واخلي، یعنې «د کرنې د ملي اصلاح غوښتونکو گوند» سره به مرسته وکړي. په سویس کې رادیکال گوند، سره له دې چې لا ډیر مختلط دی، یوازینی گوند دی چې کمونیستان کولای شي ورسره همکاري وکړي. د دې رادیکالو تر منځ د وایټنې او ژنوی ډلې ټیټې له ټولو پرمختللي دي. په آلمان کې د بورژوازی او د مطلقه سلطنت تر منځ پریکنده مبارزه د شروع کیدو په حال کې ده. له هغه ځایه چې د بورژوازی له واکمنیدو مخکې کمونیستان نشي کولای له دې طبقې سره مبارزه وکړي نو د کمونیستانو په گټه به وي چې له بورژوازی سره مرسته وکړي خو ډیر ژر د واک پر ځای کښي او کمونیستان وکړای شي هغه ډیر ژر ښکته کړي. کمونیستان باید تل د حکومتونو په مقابل کې د بورژوازی له آزادي غوښتونکي گوند سره مرسته وکړي او په بشپړه توگه باید په پام کې ولري چې د بورژوازی «د ځان په دوکه کولو» کې ښکیل نشي او د هغوی په اغفال کوونکو ژمنو چې د بورژوازی بری به پرولتاریا ته ښې پایلې ولري، باور ونکړي. کمونیستانو ته د بورژوازی د بري مهمې گټې دا دي:

۱. د خبرو اترو د دفاع بیلابیل امتیازونه او د کمونیستي عقایدو د اصولو خپرول او په پایله کې مبارزې ته د آماده او پیاوړی طبقې په توگه د پرولتاریا متحدول کمونیستانو ته آسانوي.
۲. دا ډاډ پیدا کول چې د مطلقه حکومت د ښکندو په ورځ به د بورژوايانو او پرولترانو مبارزه پیل کيږي. له دې ورځې وروسته به د کمونیستانو گوندي سیاست هماغه سیاست وي چې اوس په بورژوازي هیوادونو کې واکمن دی.

پایلیک:

۱. د کمونیزم ټول پرمختگ له تخليي پړاو څخه تر علمي پړاو پورې د کمونیزم د کلمې په دې ساده تعريف کې څرگند شوی دی. اوس نور کمونیزم دا نه دی چې د نوي ټولنيز تشکيلات لپاره یو نوی سیستم اختراع کړي چې ټول نیکمرغه کړي، بلکې نننی کمونیزم د پرولتاریا طبقې د خلاصون او د دې خلاصون شرایط دي، یعنې «طبقاتي جگړه» ده.
۲. په هر ځای کې چې انگلس د پانگوالی لومړی پړاو تشریح کوي، د پانگوالی آزاده سیالي په پام کې لري. البته د انحصاري پانگوالی پرمختگ (د کارتلونو، سندیکاگانو، تراستونو او د مالي بانگو واکمني او...) د آزادي سیالی پر غاړې اوسار تړلي دي.
۳. په ۱۸۶۲ کال کې برديگي د امریکا په متحدو ایالتونو کې ملغی شوه او پر سویلي هیوادونو د شمالي هیوادونو له بري وروسته، په سویلي هیوادونو کې هم برديگي ملغی شوه.
۴. په روسیه کې د رعایا د ملکیت لرلو موضوع په ۱۸۶۱ کې ملغی شوه.
۵. سرف هغه رعایا ته ویل کیدل چې په ځمکې پورې تړلي وو او له ځمکې سره یو ځای پلورل کیدل او اخیستل کیدل او له دې امله په حقیقت کې د ارباب ملکیت و.
۶. د دې پوښتنې ځواب د انگلس په یادداشتونو کې ورکړل شوی نه دی - د ځواب ځای تش و - د دې موضوع په اړه دا ځواب د مارکس او انگلس د لیکنو په پام کې نیولو سره بشپړ شوی دی.
۷. په اروپا کې په ۱۹ پیړۍ کې څو کړکېچونه رامنځته شول: ۱۸۱۵ - ۱۸۲۵ - ۱۸۳۶ - ۱۸۵۷ - ۱۸۷۳ - ۱۸۷۷ - ۱۸۸۲ - ۱۸۹۱ - ۱۸۹۵ - ۱۹۰۰
۸. سوسیالیزم د ټولنيزې نقشې مطابق اقتصاد دی چې «پر تولیدي وسایلو د عمومي مالکیت» پر بنسټ د عمومي اړتیاو له مخې یو منظم اقتصاد رامنځته کوي.
۹. اسیکټ، هغه بانک نوټ دی چې ملي ملکیتونه یې پښتوانه وي.
۱۰. سنالین د شوروی جمهوریتونو د اتحاد د کمونیست گوند په پنځلسم عمومي کنفرانس کې د خپلو خبرو پر مهال د انگلس دا پوښتنه او ځواب ولوستل او داسې توضیح یې ورکړه: په تیره دوره کې یعنې له انحصار مخکې پانگوالی په دوره کې یا له امپریالیزم څخه مخکې دوره کې، هغه وخت چې ځمکه د څو پانگوالو تر منځ ویشل شوی نه وه، کله چې د ویشل شویو سیمو بیا جابراڼه ویشل لا د پانگوالو لپاره حیاتي مسئله نه وه، کله چې د هیوادونو د اقتصادي پرمختگ د کچې توپیر په دې واټن سره راڅرگند شوی نه و او نشو کولای چې راڅرگند شي او همدا ډول تر هغې چې د پانگوالی تضادونه د پرمختیا هغې کچې ته رسیدلي نه وو چې پرمختللي پانگوالي په مړه کیدونکي پانگوالي واړوي او د سوسیالیزم بری په یو واحد هیواد کې شونی کړي، البته چې د انگلس فرمول یې له شکه سم دی. خو اوس، یعنې د امپریالیزم د پرمختیا په دوره کې چې په هغه کې د پانگوالو هیوادونو د پرمختیا د کچې توپیر په خپله د امپریالیستي پرمختگ د قطعي ځواک یو عنصر گڼل کيږي؛ اوس چې د پانگوالو تر منځ کیدونکو جگړو، د امپریالیزم جبهه کمزوره کړی ده او په دې جبهې کې درز اچول او په واحد هیواد کې انقلاب شونی کوي؛ اوس چې د لنین «د پرمختیا د اختلاف» په اړه تیوري په یوه واحد هیواد کې د سوسیالیزم د بري د تیوري بنسټ گرځیدلی؛ نور نو د انگلس زوړ فرمول سم نه دی. د دې شرایطو تر لاندې لازمي ده یو نوی فرمول چې په یوه واحد هیواد کې د سوسیالیزم له بري غیږيږي د زاړه فرمول ځای ونیسي.

**Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library**